

Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429);

SFS 1981:1287

Utkom från trycket
den 28 december 1981

utfärdad den 17 december 1981.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs att 8, 9, 9 a, 12, 16, 22 och 31 §§ rättshjälpslagen (1972: 429)² skall ha nedan angivna lydelse.

8 § Allmän rättshjälp får ej beviljas

1. i angelägenhet som skall prövas eller på annat sätt behandlas utom riket, om ej den rättssökande är bosatt här och särskilda skäl föreligger för rättshjälp,

2. den som är bosatt utom riket, om han ej är svensk medborgare eller om särskilda skäl ej föreligger för rättshjälp,

3. näringsidkare i angelägenhet som uppkommit i hans näringsverksamhet, om ej skäl föreligger för rättshjälp med hänsyn till verksamhetens art och begränsade omfattning, hans ekonomiska och personliga förhållanden eller omständigheterna i övrigt,

4. i fråga om anspråk som överlåtits till den rättssökande, om överlåtelserna kan antagas ha ägt rum i syfte att åstadkomma fördel vid prövning av begäran om rättshjälp,

5. för upprättande av självdeklaration, äktenskapsförord eller testamente,

6. i mål om boskillnad enligt 9 kap. 2 § giftermålsbalken,

7. den som ej har befogat intresse av att få sin sak behandlad.

I fråga om visst slag av ärenden som är talrikt förekommande och normalt av enkel beskaffenhet kan regeringen förordna att allmän rättshjälp ej skall beviljas.

Under förutsättning av ömsesidighet kan regeringen förordna att medborgare i viss främmande stat i fråga om allmän rättshjälp skall vara likställd med svensk medborgare.

¹ Prop. 1981/82: 28, JuU 19, rskr 105.

² Lagen omtryckt 1979: 240.

9 § Vid allmän rättshjälp betalar staten kostnaderna i den rättsliga angelägenhet som rättshjälpen avser.

Såsom kostnad för rättshjälpen anses den rättssökandes kostnad för

1. biträde som varit behövt för tillvaratagande av den rättssökandes rätt,
2. bevisning vid allmän domstol, bostadsdomstolen, marknadsdomstolen, arbetsdomstolen eller krigsrätt samt nödvändig utredning i angelägenhet, som kan komma under sådan domstols prövning eller som skall prövas av skiljemän,
3. utredning i angelägenhet som skall prövas av förvaltningsdomstol eller förvaltningsmyndighet om utredningen är skäligen påkallad för tillvaratagande av den rättssökandes rätt och ej kan erhållas genom myndigheten,
4. resa och uppehälle för den rättssökande eller hans ställföreträdare och för vårdare eller annan, som måste anlitas i samband med inställelse inför domstol eller annan myndighet, om personlig inställelse ålagts, eller i samband med inställelse för blodundersökning eller annan undersökning rörande ärftliga egenskaper i mål om faderskap enligt 3 kap. föräldrabalken eller läkarundersökning enligt 21 kap. 10 § samma balk,
5. avgift som utgår för ansökan enligt expeditionskungörelsens (1964:618) avgiftslista, avdelning II, samt särskild avgift som skall betalas enligt förordningen (1981:1185) om utsökningsavgifter,
6. vad av allmänna medel utgått i ersättning för översättning eller i ersättning enligt 4 eller 5 § lagen (1958:642) om blodundersökning m.m. vid utredning av faderskap eller enligt föreskrift i rättegångsbalken eller 3 § första stycket nämnda lag för bevisning som rätten självmant föranställt om,
7. skiftesman som av domstol förordnats att verkställa bodelning med anledning av äktenskapsskillnad eller boskillnad,
8. medling enligt 42 kap. 17 § rättegångsbalken.

Såsom kostnad för bevisning enligt andra stycket 2 anses ej den rättssökandes kostnad för blodundersökning eller annan undersökning rörande ärftliga egenskaper i mål om faderskap enligt 3 kap. föräldrabalken.

9 a § Den som beviljats allmän rättshjälp är i målet eller ärendet befriad från avgift för expedition enligt expeditionskungörelsens (1964:618) avgiftslista, avdelningarna I och II samt avdelning III under rubriken Utsökning m.m. Avgiftsfriheten för expedition gäller endast i den mån expeditionen är erforderlig för den rättssökande. Avgiftsfriheten gäller ej i fråga om sådan expedition som utfärdas endast på särskild begäran, om icke expeditionen begäres innan avgörandet i huvudsaken vunnit laga kraft.

Den som beviljats allmän rättshjälp i angelägenhet som lett till verkställbart avgörande, ansvarar inte för grundavgift och försäljningsavgift enligt förordningen (1981:1185) om utsökningsavgifter. Detsamma gäller den som har beviljats allmän rättshjälp i ett mål om verkställighet.

Kostnader för kungörelse i mål eller ärende vid allmän domstol, bostadsdomstolen, arbetsdomstolen eller krigsrätt skall, såvitt de belastar den som beviljats allmän rättshjälp, utgå av allmänna medel.

12 §³ Överstiger ej den rättssökandes beräknade årsinkomst ett gränsbelopp som motsvarar två gånger det basbelopp som anges i 6 § första styc-

³ Senaste lydelse 1981:5.

ket, utgör maximibeloppet för rättshjälpsavgiften två procent av basbeloppet, varvid avrundning skall ske till närmast lägre tiotal kronor. Maximibeloppet får sättas ned om det finns särskilda skäl. Beloppet får dock inte understiga en procent av det basbelopp som nyss har nämnts, med avrundning till närmast lägre tiotal kronor, såvida det inte är uppenbart att den rättssökande saknar möjlighet att betala en så stor avgift.

Är inkomsten högre än som anges i första stycket, utgör maximibeloppet för rättshjälpsavgiften den avgift som utgår enligt första stycket ökad med en tjugofemtedel av den del av den rättssökandes inkomst som överstiger två men ej tre gånger basbeloppet,

en tjugondel av den del av inkomsten som överstiger tre men ej fyra gånger basbeloppet,

en femtondel av den del av inkomsten som överstiger fyra men ej fem gånger basbeloppet,

en tiondel av den del av inkomsten som överstiger fem men ej sex gånger basbeloppet,

en femtedel av den del av inkomsten som överstiger sex men ej sju gånger basbeloppet,

hälften av den inkomst som överstiger sju men ej åtta gånger basbeloppet.

Vid tillämpning av andra stycket iakttages att inkomsten avrundas till närmast lägre tusental kronor och att maximibeloppet avrundas till närmast lägre tiotal kronor.

16 § Allmän rättshjälp får, om ej annat följer av 17 §, beviljas av advokat eller av biträdande jurist på advokatbyrå, om den rättsliga angelägenheten avser

- äktenskapsskillnad
- boskillnad, dock inte enligt 9 kap. 2 § giftermålsbalken
- underhållsbidrag till make eller barn
- faderskap till barn
- vårdnad
- umgängesrätt.

Advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå får ej bevilja allmän rättshjälp för verkställighet av avgörande om underhållsbidrag, vårdnad eller umgängesrätt. Ej heller får advokat eller biträdande jurist bevilja allmän rättshjälp

1. om den rättssökande är dödsbo,
2. om den rättssökande är bosatt utom riket,
3. om den rättsliga angelägenheten skall prövas eller på annat sätt behandlas utom riket.

22 § Biträde, skiftesman och medlare har rätt till skälig ersättning för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget har krävt. Vid bedömningen av vad som är skäligt arvode skall uppdragets art och omfattning beaktas. Hänsyn skall också tas till andra omständigheter av betydelse, såsom den skicklighet och den omsorg som uppdraget har utförts med samt den tid som har lagts ned på uppdraget. Regeringen eller, efter regeringens be- myndigande, domstolsverket fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av ersättningen.

Har biträde, skiftesman eller medlare genom vårdslöshet eller försum-

melse föranlett kostnad för rättshjälpen, skall detta beaktas vid ersättningens bestämmande. Om biträde missbrukat sin behörighet att bevilja allmän rättshjälp eller besluta om substitution eller det eljest föreligger särskilda skäl, får ersättningen jämkas.

Ersättning till biträde fastställs i mål eller ärende vid domstol av domstolen. Ersättning till biträde i annat fall och till skiftesman fastställs av rättshjälpsnämnden. Ersättning till medlare fastställs av domstolen.

31 § I fråga om part som åtnjuter allmän rättshjälp i mål eller ärende vid domstol äger i fråga om kostnaderna för rättshjälpen bestämmelse i lag om parts rättegångskostnad tillämpning utom beträffande ersättning för ränta. Motpart eller annan som är ersättningsskyldig för sådana kostnader skall åläggas att utge ersättningen enligt vad som sägs i 33 §.

Vinner makar efter gemensam ansökan äktenskapsskillnad och har ena maken åtnjutit allmän rättshjälp, skall rätten ålägga andra maken att betala statsverket hälften av kostnaderna för rättshjälpen. Om maximibeloppet för andra makens rättshjälpsavgift skulle ha varit lägre än som motsvarar hälften av rättshjälpskostnaderna, skall åläggandet dock begränsas till vad som motsvarar maximibeloppet. Ersättningsskyldighet skall ej åläggas om detta belopp ej skulle överstiga maximibeloppet enligt 12 § första stycket första meningen och ej heller om det med hänsyn till omständigheterna annars är obilligt.

Har i ärende om bodelning skiftesman förordnats och har ena maken åtnjutit allmän rättshjälp, skall rättshjälpsnämnden med motsvarande tillämpning av andra stycket besluta om kostnaderna för skiftesmannen och för utredning som denne har föranstaltat om. Beslutet om ersättningsskyldighet får verkställas enligt vad som är föreskrivet om allmän domstols dom.

Överstiger i fall som avses i andra eller tredje stycket summan av ersättning som make ålagts att betala och den rättssökandes rättshjälpsavgift kostnaderna för rättshjälpen, skall den make som åtnjuter allmän rättshjälp berättigas få tillbaka den överskjutande delen.

Skall i annat fall beslut meddelas om fördelning av kostnader mellan parter, äger därom gällande bestämmelser motsvarande tillämpning i fråga om kostnaderna för allmän rättshjälp åt part. Därvid skall betalningsskyldighet åläggas för dessa kostnader i deras helhet eller till viss kvotdel utan angivande av bestämt belopp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Den äldre lydelsen av 9 § och 9 a § första stycket skall fortfarande tillämpas om allmän rättshjälp har beviljats före lagens ikraftträdande. Därvid skall dock vad som sägs om avgifter enligt exekutionsavgiftskungörelsen (1971:1027) i förekommande fall avse avgifter enligt förordningen (1981:1185) om utsokningsavgifter.

Den äldre lydelsen av 31 § skall fortfarande tillämpas om allmän rättshjälp har beviljats före lagens ikraftträdande.

På regeringens vägnar

CARL AXEL PETRI

Peter Löfmarck
(Justitiedepartementet)

